

درس ۸

۱- تجارت چیست؟

تجارت، خرید و فروش کالاها و خدماتی است که نیازها یا خواسته های ما را برآورده می کنند.

۲- انواع تجارت را بنویسید.

-تجارت در داخل مرزهای یک کشور و بین بخش های مختلف آن جریان داشته باشد و یا بین یک کشور و کشورهای دیگر صورت بگیرد.

۳- اقتصاد جهانی چیست؟

منظور از اقتصاد جهانی، تجارت بین المللی کالاها و خدمات است که بر مبنای ارزش یک پول معین صورت می گیرد.

۴- پیشینه تعامل و روابط اقتصادی در جهان را توضیح دهید.

در گذشته های دور، تجارت بیشتر در سطح محلی صورت می گرفت. به تدریج، با ایجاد راه ها و کاروان سراها و استفاده از چارپایان و کاروان ها، مبادله کالاها در نواحی دوردست گسترش یافت. سپس، با پیشرفت هایی که در ساخت کشتی ها حاصل شد، میزان مبادلات تجاری بین نواحی مختلف افزایش یافت. شبکه راه های به هم پیوسته جاده ابریشم که تا قرن پانزدهم میلادی شکل گرفت، بزرگ ترین شبکه دادو ستد جهانی بود که از طریق مسیری طولانی، شرق و غرب جهان آن روز را، از چین در شرق آسیا تا اروپا در کنار دریای مدیترانه، در بر می گرفت.

۵- عوامل مانع پیشرفت صنعتی و اقتصادی کشورهای کمتر توسعه یافته صنعتی را بنویسید.

الف- عوامل خارجی

که همان استعمار و تسلط کشورهای قدرتمند و سلطه گر بر این کشورهاست.

ب- عوامل داخلی

مانند حکومت های مستبد و وابسته در این کشورها که به منافع ملی و پیشرفت کشور خود بی توجه بوده اند، نا آگاهی و بی سوادی مردم، جنگ ها و کشمکش های داخلی و نداشتن اتحاد، خود باوری و ایمان و اراده و پشتکار برای تغییر وضع موجود.

۶- علل سرمایه گذاری شرکت های چندملیتی به سرمایه گذاری در کشورهای دیگر چیست؟

الف با احداث کارخانه یا شرکت در کشورهای دیگر از منابع طبیعی آن نواحی استفاده می کنند؛

ب- این که از نیروی کار ارزان قیمت این نواحی برخوردار می شوند

پ- در کشورهای کمتر توسعه یافته صنعتی، نظام مالیاتی و بیمه کارگران و قوانین و مقررات زیست محیطی، چندان جدی و سخت نیست، فعالیت شرکت های چندملیتی در این گونه کشورها، آسان تر و ارزان تر تمام می شود.

۷- دلایل افزایش وابستگی کشورهای در حال توسعه به کشورهای توسعه یافته صنعتی چیست؟

زیرا شرکت های چندملیتی به دنبال افزایش فروش و سود خود هستند و به منافع کشورهای میزبان چندان توجهی ندارند. این شرکت ها گاه انحصار تولید یک کالا را در دست می گیرند و کارخانه های داخلی کشورها را از دور رقابت، خارج می کنند و موجب ورشکستگی آنها می شوند. در این صورت، وابستگی نواحی به کشورهای توسعه یافته صنعتی بیشتر می شود.

۸- انواع کشورها از نظر مبادلات تجاری جهانی را نام ببرید.

الف - کشورهایی که اقتصاد آنها به طور عمده مبتنی بر تولید و صدور مواد اولیه و خام و منابع انرژی و معدنی است؛ (گروه اول)

ب- کشورهایی که اقتصاد و درآمد آنها به طور عمده مبتنی بر تولید و صدور انواع کالاهای کارخانه ای و صنعتی همراه با فناوری های پیشرفته و نوین است. (گروه دوم)

۹- ویژگی های اقتصاد کشورهای گروه اول را بنویسید.

اقتصاد کشورهای گروه اول در برابر نوسانات قیمت در بازارهای جهانی آسیب پذیری زیادی دارد و کاهش قیمت خرید محصولات آن ها می تواند شوک های عظیمی به اقتصادشان وارد کند. در این نوع اقتصاد، حمایت از بخش های تولیدی داخلی ضعیف است و واردات گسترش زیادی دارد.

۱۰- علل تشکیل اوپک توسط کشورهای صادرکننده نفت را بنویسید.

در بین کشورهای صادرکننده مواد خام و منابع انرژی، برخی کشورهای صادرکننده نفت و گاز برای دفاع از منافع خود و جلوگیری از آسیب پذیری ناشی از کاهش قیمت نفت در بازار جهانی، با یکدیگر متحد شده و سازمان اوپک را به وجود آوردند.

۱۱- شاخص توسعه انسانی را نام ببرید.

الف - درآمد و رفاه، ب - امید به زندگی یا متوسط طول عمر، پ - سواد و آموزش.

۱۲- ارتباط نابرابری اقتصادی با فضای جغرافیایی را توضیح دهید.

نابرابری اقتصادی در فضای جغرافیایی جلوه گر می شود به عبارت دیگر، چون منابع و امکانات و خدمات به طور عادلانه توزیع نمی شوند، نابرابری را می توان در سطح زمین و فضایی که انسان ها در آن زندگی می کنند، مشاهده کرد.

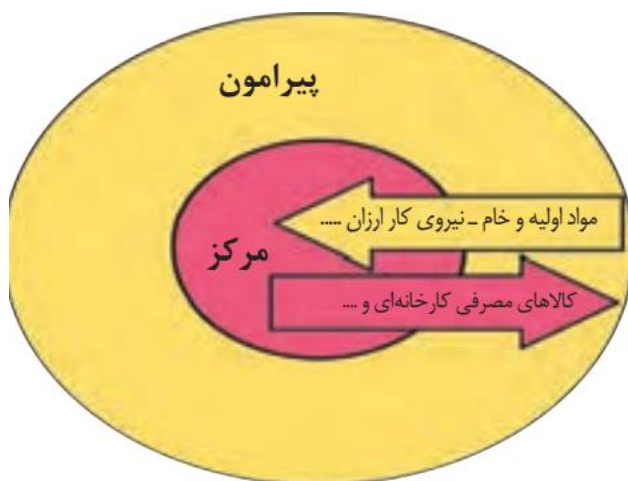
۱۳- نتیجه و تاثیر نابرابری اقتصادی بر نواحی چیست؟

در نتیجه نابرابری اقتصادی، ناحیه‌هایی پدید می‌آیند که از نظر امکانات و تسهیلات و چشم اندازهای جغرافیایی با یکدیگر تفاوت دارند.

۱۴- منظور از نقش مرکز- پیرامون چیست؟ توضیح دهید.

در نظام سرمایه داری جهانی، بر اساس روابط و مبادله نابرابری که بین نواحی پدید آمده است، برخی نواحی نقش «مرکز» یافته و بر سایر نواحی غالب و مسلط شده‌اند. برخی نواحی نیز نقش «پیرامون» دارند که به لحاظ اقتصادی به مرکز وابسته‌اند.

بر اساس این نظریه، مرکز، پیرامون را استثمار می‌کند و بر آن سیطره اقتصادی دارد.

۱۵- تعریف کشورهای مرکز را بنویسید.

منظور از مرکز، کانون‌های سلطه اقتصادی بر جهان است. کشورهای توسعه یافته صنعتی که از نظر درآمد و ثروت بالاترین موقعیت را دارند، مرکز نامیده می‌شوند.

۱۶- ویژگی‌های کشورهای مرکز را بنویسید.

الف- این کشورها مانند یک قطب آهن ربا عمل می‌کنند و بخش عمده‌ای از سود و ثروت جهان را دریافت و جذب می‌کنند.

ب- آنها حتی به صدور سرمایه، یعنی سرمایه‌گذاری در دیگر نواحی جهان می‌پردازند.

پ- از ویژگی های کشورهای مرکز، برخورداری از صنایع نو و خدمات پیشرفته، فناوری بالا و نیروی ماهر و متخصص، و زیر ساخت های مناسب برای توسعه اقتصادی مانند حمل و نقل پیشرفته و سطح بالای زندگی و رفاه اجتماعی است.

ت- کشورهای مرکز، مواد خام را با قیمت ارزان تر از کشورهای پیرامون به دست می آورند و کالاهای ساخته شده صنعتی را با سود بیشتر به آنها می فروشند.

ث- کشورهای مرکز همچنین از طریق سرمایه گذاری یا شرکت های چند ملیتی از نیروی کار ارزان قیمت کشورهای پیرامون استفاده می کنند.

ج- کشورهای مرکز گاهی با روش های مختلف افراد با استعداد و متخصص یا به اصطلاح، مغزهای متفکر را نیز از کشورهای پیرامون به خود جذب می کنند. در حالی که کشورهای پیرامون هزینه های تحصیل و رشد این افراد را پرداخته اند.

۱۷- مهم ترین کشورهای مرکز را نام ببرید.

کشورهای امریکای شمالی، اروپای غربی، ژاپن و استرالیا جزء کشورهای مرکز هستند.

۱۸- ویژگی های کشورهای پیرامون را بنویسید.

الف- کشورهای پیرامون عمدتاً تولیدکننده و صادرکننده مواد اولیه و خام اند.

ب- این کشورها از نظر توسعه صنعتی و فناوری های نوین در سطح پایین تری قرار دارند.

پ- این کشورها که به واردات کالاهای صنعتی از مرکز وابسته اند، بازار خوبی نیز برای تولیدات آن هاستند و بنابراین، سود هنگفتی نصیب کشورهای مرکز می کنند.

ت- از دیگر ویژگی های کشورهای پیرامون، کمبود نیروی کار ماهر و متخصص و زیرساخت ها و تجهیزات لازم برای توسعه صنعتی است.

۱۹- مهم ترین کشورهای پیرامون را نام ببرید.

افغانستان، بنگلادش، مراکش، نامیبیا، پرو و نیکاراگوئه

۲۰- منظور از کشورهای نیمه پیرامون چیست؟

کشورهایی هستند که بین مرکز و پیرامون قرار گرفته اند.

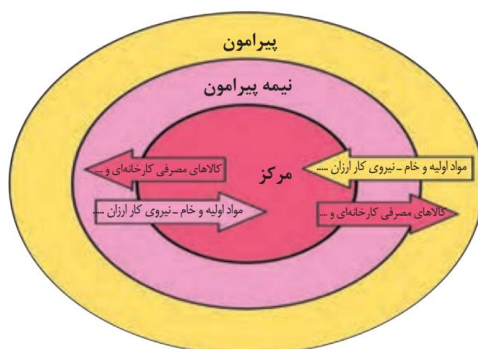
۲۱- ویژگی کشورهای نیمه محیطی را بنویسید.

الف این کشورها از نظراقتصادی از کشورهای پیرامون قوی ترند اما هنوز از نظر قدرت اقتصادی به کشورهای مرکز نرسیده اند .

ب- این کشورها بین کشورهای مرکز و پیرامون نقش واسطه بازی می کنند و ساختار اقتصادی و اجتماعی آنها دچار تغییرات و تحولات صنعتی و فناورانه شده است.

۲۲- مهم ترین کشورهای نیمه پیرامون را نام ببرید.

چین- کره جنوبی و سنگاپور

۲۳- موازنه تجاری مثبت و منفی چیست؟

اگر ارزش صادرات یک کشور بیشتر از واردات آن باشد، موازنه تجاری مثبت است و آن کشور میتواند از راه سودی که به دست می آورد، استانداردهای زندگی و رفاه را در کشور خود بهبود بخشد.

اگر ارزش واردات بیشتر از صادرات باشد، موازنه، منفی است که به آن کسری تجاری می گویند و برای اقتصاد کشور نامطلوب است.

۲۴- اقدامات کشورها برای کاهش تاثیر منفی تجارت خارجی (صادرات و واردات) و رونق اقتصادی را بنویسید.

الف- وضع تعرفه های گمرکی و مالیات بر کالاهای وارداتی،

ب- محدود یا ممنوع کردن واردات برخی کالاها در دوره های زمانی خاص،

پ- تشکیل اتحادیه های اقتصادی - تجاری منطقه ای و ایجاد مناطق آزاد تجاری

۲۵- ویژگی های اتحادیه های اقتصادی - تجاری منطقه ای (ناحیه ای) را بنویسید.

الف-اتحادیه های اقتصادی - تجاری منطقه ای، میان کشورهای همسایه شکل می گیرد.

ب- کشورهای عضوین اتحادیه ها براساس موافقت نامه هایی که امضا می کنند، سعی می کنند مالیات ها و تعرفه های گمرکی را بین خودشان کاهش دهند یا بردارند تا تجارت بین کشورهای منطقه، افزایش یابد و به رونق و توسعه اقتصادی کشورها کمک شود.

۲۶- سه اتحادیه های اقتصادی منطقه ای را نام ببرید.

اگو، آسه آن و نفتا

۲۷- تعریف مناطق آزاد تجاری را بنویسید.

در این مناطق، تولیدکنندگان و بازرگانان می توانند بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی یا معافیت های مالیاتی، به صادرات و واردات و انبارداری کالاها بپردازند. به طور کلی در این مناطق، مقررات و قوانین اقتصادی ویژه و متفاوت با دیگر نواحی سرزمین وجود دارد.

۲۸- چرا همه مناطق آزاد به اهداف خود نرسیدند؟

زیرا در برخی کشورها به پایگاه واردات تبدیل شده اند.

۲۹- مهم ترین مناطق آزاد تجاری ایران را نام ببرید.

کیش و منطقه آزاد تجاری - صنعتی انزلی

۳۰- علل اهمیت و برتری حمل و نقل دریایی را بر دیگر شیوه های حمل و نقل را بنویسید.

حمل و نقل دریایی به دلیل پایین تر بودن هزینه ها با وجود وزن زیاد کالاهای جابه جا شده و نیز قابلیت جابه جایی کالا تا مسافت های دوردست، بر دیگر شیوه های حمل و نقل برتری دارد.

۳۱- امروزه بیشتر مبادلات اقتصادی از طریق چه کشتی هایی انجام می شود؟

کشتی های فله بر (که غلات، زغال، سنگ آهن، سیمان و ... حمل می کنند)، کشتی های کانتینری، کشتی های نفتکش و شناورهای تانکر حمل کننده گاز.

۳۲- در نقشه جهان نما بندرعباس، بندر شانگهای، بمبئی و نیویورک را مشخص کنید.